

УХВАЛА
ДРУГОЇ КОЛЕГІЇ СУДДІВ
ДРУГОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Красневича Івана Михайловича щодо відповідності Конституції України (конституційності) приписів частини першої статті 43, частини першої статті 46 Житлового кодексу Української РСР, пункту 18 частини першої статті 13 Закону України „Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту“, пункту 10 частини першої статті 20 Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи“

м. К и ї в
14 травня 2020 року
№ 95-2(II)/2020

Справа № 3-74/2020(150/20)

Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України у складі:

Сліденка Ігоря Дмитровича – головуючого,
Головатого Сергія Петровича – доповідача,
Лемака Василя Васильовича,

розглянула на засіданні питання про відкриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Красневича Івана Михайловича щодо відповідності Конституції України (конституційності) приписів частини першої статті 43, частини першої статті 46 Житлового кодексу Української РСР, пункту 18 частини першої статті 13 Закону України „Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту“ від 22 жовтня 1993 року № 3551–XII (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 45, ст. 425) зі змінами, пункту 10 частини першої статті 20 Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок

Чорнобильської катастрофи“ від 28 лютого 1991 року № 796–ХІІ (Відомості Верховної Ради Української РСР, 1991 р., № 16, ст. 200) зі змінами.

Заслухавши суддю-доповідача Головатого С.П. та дослідивши матеріали справи, Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України

у с т а н о в и л а:

1. Красневич Іван Михайлович (далі – Заявник) звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням (вх. № 18/150 від 17 квітня 2020 року) перевірити на відповідність статтям 1, 3, 16, частині п'ятій статті 17, статтям 47, 48 Конституції України приписи частини першої статті 43, частини першої статті 46 Житлового кодексу Української РСР (далі – Кодекс), пункту 18 частини першої статті 13 Закону України „Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту“ від 22 жовтня 1993 року № 3551–ХІІ зі змінами (далі – Закон № 3551–ХІІ), пункту 10 частини першої статті 20 Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи“ від 28 лютого 1991 року № 796–ХІІ зі змінами (далі – Закон № 796–ХІІ).

1.1. Відповідно до частини першої статті 43 Кодексу „Громадянам, які перебувають на обліку потребуючих поліпшення житлових умов, жилі приміщення надаються в порядку черговості“.

1.2. Згідно з частиною першою статті 46 Кодексу „Поза чергою жила приміщення надається:

особам з інвалідністю внаслідок Другої світової війни і прирівняним до них у встановленому порядку особам протягом двох років з дати прийняття рішення про включення їх до списку на позачергове одержання жилого приміщення, а з них особам з інвалідністю першої групи з числа учасників

бойових дій на території інших держав – протягом року з визначенням переважного права осіб з інвалідністю внаслідок Другої світової війни і прирівняних до них у встановленому порядку осіб на одержання жилих приміщень перед всіма іншими категоріями позачерговиків;

особам, реабілітованим відповідно до Закону України „Про реабілітацію жертв репресій комуністичного тоталітарного режиму 1917–1991 років“, із числа тих, яких було піддано репресіям у формі (формах) позбавлення волі (ув’язнення) або обмеження волі чи примусового безпідставного поміщення здорової людини до психіатричного закладу за рішенням позасудового або іншого репресивного органу та яким встановлено інвалідність;

громадянам, житло яких внаслідок стихійного лиха стало непридатним для проживання;

особам, направленим у порядку розподілу на роботу в іншу місцевість;

дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, після завершення терміну перебування у сім’ї опікуна чи піклувальника, прийомній сім’ї, дитячому будинку сімейного типу, закладах для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також особам з їх числа у разі відсутності житла або неможливості повернення займаного раніше жилого приміщення в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

громадянам, незаконно засудженим і згодом реабілітованим, у разі неможливості повернення займаного раніше жилого приміщення;

дітям з інвалідністю з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які проживають у сім’ях піклувальників, прийомних сім’ях, дитячих будинках сімейного типу, державних або інших соціальних установах, після досягнення повноліття, у разі якщо за висновком медико-соціальної експертизи вони можуть здійснювати самообслуговування і вести самостійний спосіб життя;

сім’ям, які мають п’ятьох і більше дітей, та у разі народження у однієї жінки одночасно трьох і більше дітей;

особам, обраним на виборну посаду, коли це зв'язано з переїздом в іншу місцевість;

членам сім'ї народного депутата України у разі його смерті в період виконання депутатських обов'язків у Верховній Раді України на постійній основі;

працівникам протитуберкульозних закладів у разі виникнення професійного захворювання на туберкульоз“.

1.3. Відповідно до пункту 18 частини першої статті 13 Закону № 3551–XII особам з інвалідністю внаслідок війни та прирівняним до них особам надаються такі пільги: „18) позачергове забезпечення житлом осіб, які потребують поліпшення житлових умов, у тому числі за рахунок жилої площі, що передається міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, підприємствами та організаціями у розпорядження місцевих рад та державних адміністрацій. Особи, зазначені в цій статті, забезпечуються жилою площею протягом двох років з дня взяття на квартирний облік, а особи з інвалідністю I групи з числа учасників бойових дій на території інших країн – протягом року.

Органи виконавчої влади, виконавчі комітети місцевих рад зобов'язані подавати допомогу особам з інвалідністю внаслідок війни у будівництві індивідуальних жилих будинків. Земельні ділянки для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва відводяться зазначеним особам у першочерговому порядку“.

1.4. Згідно з пунктом 10 частини першої статті 20 Закону № 796–XII особам, віднесеним до категорії 1, надаються такі гарантовані державою компенсації та пільги: „10) позачергове забезпечення жилою площею осіб, які потребують поліпшення житлових умов (включаючи сім'ї загиблих або померлих громадян). Особи, зазначені в цьому пункті, забезпечуються жилою площею протягом року з дня подання заяви, для чого місцеві ради щорічно

виділяють 15 відсотків усього збудованого житла (в тому числі підприємствами, установами, організаціями незалежно від форми власності). Кабінет Міністрів України щорічно виділяє обласним державним адміністраціям цільовим призначенням капітальні вкладення відповідно до кількості сімей, що потребують поліпшення житлових умов. Фінансування будівництва здійснюється з Державного бюджету України.

Крім загальних підстав, передбачених законодавством України, такими, що потребують поліпшення житлових умов, визнаються особи, які забезпечені жилою площею нижче рівня середньої забезпеченості громадян у даному населеному пункті або які проживають у комунальних квартирах.

Особам, які перенесли променеву хворобу будь-якого ступеня або стали особами з інвалідністю внаслідок Чорнобильської катастрофи, які потребують поліпшення житлових умов, надається додаткова жила площа у вигляді окремої кімнати.

Сім'я, що втратила годувальника внаслідок Чорнобильської катастрофи, має право на додаткову жилу площу, порядок надання і розмір якої визначається Кабінетом Міністрів України.

Передбаченими цим пунктом пільгами щодо забезпечення житлом громадяни мають право скористатися лише один раз“.

2. Зі змісту конституційної скарги та долучених до неї матеріалів випливає, що Заявник є особою, яка постраждала внаслідок Чорнобильської катастрофи, учасником ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС 1 категорії, інвалідом війни II групи та з 9 червня 1994 року перебуває на квартирному обліку за місцем проживання.

2.1. Заявник звернувся до Орджонікідзевського районного суду міста Запоріжжя з позовом до виконавчого комітету Запорізької міської ради, в якому просив визнати незаконною бездіяльність відповідача щодо ненадання йому житла як учасникові ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС

1 категорії, який потребує поліпшення житлових умов, у строки, передбачені чинним законодавством.

Орджонікідзевський районний суд міста Запоріжжя рішенням від 22 грудня 2018 року залишив позов Заявника без задоволення. Зазначений суд установив, що „<...> позивач як учасник ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС I категорії, інвалід війни II групи, знаходиться на обліку відповідача у позачерговій черзі за № 51, в окремому списку учасників ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС 1 категорії – за № 4, у окремому списку інвалідів війни – за № 12, та має право на забезпечення його пільговим житлом у встановленому законодавством порядку“. Орджонікідзевський районний суд міста Запоріжжя також зазначив, що „згідно інформації викладеній в листі Міністерства соціальної політики України від 20.09.2018 № 31910/243-18 <...>, у 2015–2018 роках, кошти на забезпечення житлом громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи не передбачалися. Доказів того, що виконавчий комітет Запорізької міської ради протягом 2012–2014 років отримував фінансування з Державного бюджету України для забезпечення житлом громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи та допустив бездіяльність щодо ненадання Краснєвичу Івану Михайловичу житла у строки, передбачені Законом № 796, позивачем не надано у зв’язку з чим позов задоволенню не підлягає“.

2.2. Запорізький апеляційний суд постановою від 14 травня 2019 року апеляційну скаргу Заявника залишив без задоволення, рішення Орджонікідзевського районного суду міста Запоріжжя від 22 грудня 2018 року – без змін.

Посилаючись, зокрема, на постанову Ради Міністрів УРСР і Укрпрофради „Про затвердження Правил обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, і надання їм жилих приміщень в Українській РСР“ від 11 грудня 1984 року № 470 зі змінами, Запорізький апеляційний суд зазначив таке:

«Відповідно до підпункту 1 пункту 39 зазначених Правил жили приміщення надаються в порядку загальної черги, за винятком осіб, маючих право першочергового отримання цих приміщень.

Підпунктом 3 пункту 38 згаданих Правил встановлено, що черговість надання жилих приміщень визначається за часом взяття осіб, які потребують поліпшення житлових умов, на облік (включенням до списків осіб, які користуються правом першочергового одержання жилих приміщень).

Іншого порядку, ніж дата взяття на облік у формуванні черговості забезпечення житлом осіб, які користуються певним правом (мають однакові пільги) в черговості одержання таких приміщень діючим законодавством не встановлено.

<...>

Позивачем не надано суду належних та допустимих доказів, у відповідності до вимог ст.ст. 77, 78 ЦПК України, що він має переважне право на отримання житла перед іншими громадянами з таким самим статусом, які користуються правом позачергового одержання жилих приміщень, або, що надійшла його черга на отримання житла у відповідності до вимог Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи“.

Отже, суд першої інстанції дійшов правильних висновків, що позивач має право на позачергове отримання житла у відповідності до вимог пункту 10 статті 20 Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи“, але в порядку черги після того, як будуть забезпечені житлом особи, які перебувають у списку осіб, що мають право на позачергове одержання житла перед ним, що узгоджується з положенням статті 43 ЖК Української РСР та є підставою для відмови у задоволенні заявленого у цій справі позову».

2.3. Верховний Суд постановою від 30 січня 2020 року касаційну скаргу Заявника залишив без задоволення, рішення Орджонікідзевського районного

суду міста Запоріжжя від 22 грудня 2018 року та постанову Запорізького апеляційного суду від 14 травня 2019 року – без змін.

3. Обґрунтовуючи неконституційність приписів частини першої статті 43, частини першої статті 46 Кодексу, пункту 18 частини першої статті 13 Закону № 3551–ХІІ, пункту 10 частини першої статті 20 Закону № 796–ХІІ, Заявник стверджує таке:

„Надання Державою гарантій у вигляді безоплатного житла певній категорії громадян України, які потребують додаткових гарантій соціального захисту з боку Держави, відбувається на підставі спеціального закону, який регулює відносини в даній сфері, а саме Житлового кодексу УРСР. В Житловому кодексі УРСР передбачений певний порядок надання житла в розрізі кожної черги: загальної, першочергової, позачергової. Абзацем 1 статті 43 Житлового кодексу УРСР уточнено, що громадянам, які перебувають на обліку потребуючих поліпшення житлових умов, жилі приміщення надаються в порядку черговості.

Таким чином, застосування оспорюваних положень законів суперечить Конституції України, оскільки унеможливорює реалізацію конституційних прав на безоплатне отримання житла“.

Заявник зазначає, що внаслідок застосування в остаточному судовому рішенні приписів частини першої статті 43, частини першої статті 46 Кодексу, пункту 18 частини першої статті 13 Закону № 3551–ХІІ, пункту 10 частини першої статті 20 Закону № 796–ХІІ „зазнало порушення право на житло громадян, які в свій час виконували обов’язок перед Державою, внаслідок цього стали інвалідами та потребують соціального захисту“.

4. Вирішуючи питання щодо відкриття конституційного провадження у справі, Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України виходить із такого.

4.1. У конституційній скарзі Заявник порушує питання про перевірку на відповідність Конституції України, зокрема, приписів частини першої статті 46 Кодексу та пункту 10 частини першої статті 20 Закону № 796–ХІІ. Зважаючи на те, що частина перша статті 46 Кодексу містить дванадцять абзаців, а пункт 10 частини першої статті 20 Закону № 796–ХІІ – п'ять, є підстави дійти висновку, що Заявник не дотримав вимог, викладених у пункті 5 частини другої статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“, тобто не конкретизував, які саме приписи Кодексу та Закону № 796–ХІІ потрібно перевірити на відповідність Конституції України.

4.2. Зміст конституційної скарги вказує на те, що твердження Заявника про неконституційність приписів частини першої статті 43, частини першої статті 46 Кодексу, пункту 18 частини першої статті 13 Закону № 3551–ХІІ, пункту 10 частини першої статті 20 Закону № 796–ХІІ фактично зведено до незгоди з судовими рішеннями в його справі та законодавчим регулюванням порядку надання житла особам, які мають право на його позачергове отримання, що не можна вважати належним обґрунтуванням у контексті вимог пункту 6 частини другої статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“.

Наведене є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі згідно з пунктом 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

Ураховуючи викладене та керуючись статтями 147, 151¹, 153 Конституції України, на підставі статей 7, 32, 37, 55, 56, 58, 61, 62, 77, 83, 86 Закону України „Про Конституційний Суд України“, відповідно до § 45, § 56 Регламенту Конституційного Суду України Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України

у х в а л и л а:

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Красневича Івана Михайловича щодо відповідності Конституції України (конституційності) приписів частини першої статті 43, частини першої статті 46 Житлового кодексу Української РСР, пункту 18 частини першої статті 13 Закону України „Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту“ від 22 жовтня 1993 року № 3551–ХІІ зі змінами, пункту 10 частини першої статті 20 Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи“ від 28 лютого 1991 року № 796–ХІІ зі змінами на підставі пункту 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

2. Ухвала Другої колегії суддів Другого сенату Конституційного Суду України є остаточною.

**ДРУГА КОЛЕГІЯ СУДДІВ
ДРУГОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**